

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

RAPPORT HUISONDERWIJS

2013-2014 en 2014-2015

AGODI
AGENTSCHAP VOOR
ONDERWIJSDIENSTEN

www.onderwijs.vlaanderen.be

Verantwoordelijke uitgever

Guy Janssens
Administrateur-generaal
Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi)
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel

Eindredactie

Kurt Van Damme, Bea De Cuyper
AgODi, Afdeling Basisonderwijs, DKO en CLB, Scholen en leerlingen
Steven Bruneel
AgODi, Afdeling Secundair onderwijs, Scholen en leerlingen

Met medewerking van

Pascal Van Droogenbroeck
AgODi, Afdeling Basisonderwijs, DKO en CLB, Scholen en leerlingen
Joachim Valkiers
AgODi, Afdeling Secundair onderwijs, Scholen en leerlingen
Goedele De Cock
AgODi, stafdienst Administrateur-generaal

Vormgeving en fotografie

Kim Baele

Depotnummer

D/2017/3241/117

Inhoud

INHOUD	4
INLEIDING	5
SITUERING	6
1. PROCEDURE.....	8
2. BASISONDERWIJS.....	9
2.1 Aantal leerlingen.....	9
2.2 Leerlingenkenmerken	10
2.3 Schoolloopbaan.....	12
3. SECUNDAIR ONDERWIJS.....	14
3.1 Aantal leerlingen.....	14
3.2 Leerlingenkenmerken	15
3.3 Schoolloopbaan.....	16
4. CONCLUSIE.....	18
GLOSSARIUM	19
AFKORTINGENLIJST	21
OVERZICHT VAN TABELLEN	22
OVERZICHT VAN FIGUREN	23
BRONNEN	24

Inleiding

Leerplichtcontrole is één van de kerntaken van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI). In België is er geen schoolplicht, alleen leerplicht. Dat houdt in dat er ook aan de leerplicht kan worden voldaan door het volgen van huisonderwijs. In dit rapport vindt u de belangrijkste gegevens terug over de inschrijvingen in het huisonderwijs voor schooljaren 2013-2014 en 2014-2015.

We lichten eerst de procedure toe die gevolgd wordt als een leerling en zijn ouders kiezen voor het huisonderwijs. Vervolgens bekijken we enkele cijfers van het huisonderwijs, afzonderlijk voor het basisonderwijs en het secundair onderwijs. Daarbij gaan we na hoeveel leerlingen zich inschreven en nemen we enkele leerlingenkenmerken onder de loep. Vervolgens gaan we de schoolloopbaan van de leerling na, voordat hij/zij met huisonderwijs startte.

We ronden af met een samenvatting van de voornaamste vaststellingen en een aantal beschouwingen.

Situering

In België is er leerplicht, geen schoolplicht. Kinderen van 6 tot 18 jaar kunnen ook voldoen aan de leerplicht door het volgen van huisonderwijs. Vóór 2003 was alleen het recht op huisonderwijs opgenomen in de regelgeving. Vanaf 2003 werd ook een minimale controle door de onderwijsinspectie in de regelgeving geschreven. Om het recht op kwaliteitsvol onderwijs voor elk kind te waarborgen, achtte de Vlaamse overheid het in 2013 noodzakelijk om de regelgeving over huisonderwijs bij te sturen. Vanaf 2013 wordt er naast de controle door de onderwijsinspectie een verplichte verklaring van huisonderwijs voorzien¹ en het verplicht behalen van een kwalificatie via de examens van de examencommissie. Bovendien zijn de criteria voor de onderwijsinspectie om het huisonderwijs te controleren, scherper gesteld. De nieuwe regelgeving trad in werking op 1 september 2013. De regelgeving kent pas vanaf schooljaar 2015-2016 haar volledige uitwerking. De nieuwe regels zullen namelijk pas voor het eerst hun effect hebben voor kinderen die geboren zijn in het jaar 2002. In die zin is het nog te vroeg om de effecten van de nieuwe regelgeving ten volle te kunnen evalueren.

Huisonderwijs kan worden georganiseerd in individueel verband, maar ook privéscholen vallen onder het stelsel van huisonderwijs. In dat geval spreken we van collectief huisonderwijs. Tussen deze twee uitersten zijn heel wat tussenvormen mogelijk, zoals een feitelijke vereniging van ouders die huisonderwijs organiseert of bekostigt voor een beperkte groep kinderen. De wettelijke, decretale en reglementaire bepalingen maken geen onderscheid tussen individueel of collectief huisonderwijs. Er is wel geopteerd om in het kader van het decreet van 19 juli 2013 betreffende het Onderwijs XXIII huisonderwijs negatief te definiëren.

Huisonderwijs is het onderwijs dat verstrekt wordt aan leerplichtigen van wie de ouders beslist hebben om hen niet in te schrijven in een door de Vlaamse Gemeenschap, Franse Gemeenschap of Duitstalige Gemeenschap erkende, gefinancierde of gesubsidieerde school of centrum.

Het op 14 februari 2003 goedgekeurde onderwijsdecreet XIV legt minimale voorwaarden vast waaraan huisonderwijs moet voldoen om het leerrecht van elk kind te garanderen.

Elke vorm van huisonderwijs moet in elk geval als doelstelling hebben:

- de zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind
- het bijbrengen van eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
- het bijbrengen van eerbied voor de culturele waarden van het kind zelf en van anderen
- de voorbereiding van het kind op een actief leven als volwassene.

¹ De aanpassingen m.b.t. huisonderwijs werden doorgevoerd door middel van de decreten van 19 juli 2013 betreffende het Onderwijs XXIII en van 1 september 2014 betreffende het Onderwijs XXIV.

Tot en met schooljaar 2012-2013 ontvingen leerplichtverantwoordelijken, die aan AGODI een verklaring van huisonderwijs hadden bezorgd, een vragenlijst die ze op vrijwillige basis konden invullen. In die vragenlijst polste het agentschap onder meer naar de motivering van de keuze voor huisonderwijs. Rekening houdend met de actieve vrijheid van onderwijs² heeft het agentschap ervoor gekozen om niet langer om een verantwoording te vragen.

Vanaf 2013 werd er naast de controle door de onderwijsinspectie een verplichte verklaring van huisonderwijs voorzien. Als de ouders of de leerplichtverantwoordelijken starten met huisonderwijs, moeten zij een verklaring ondertekenen die minstens volgende elementen bevat:

- de persoonsgegevens van de ouders en de leerplichtige die het huisonderwijs volgt
- de gegevens van wie het huisonderwijs zal geven, met inbegrip van het opleidingsniveau van de lesgever(s) van het huisonderwijs
- de taal waarin het huisonderwijs zal worden verstrekt
- de periode wanneer het huisonderwijs zal plaatsvinden
- de onderwijsdoelen die met het huisonderwijs zullen worden nagestreefd
- de afstemming van het huisonderwijs op de leerbehoeften van de leerplichtige
- de bronnen en leermiddelen die zullen worden gebruikt voor het huisonderwijs.

Huisonderwijs kan individueel gegeven worden of in collectief verband (in een organisatie of instelling al dan niet gebaseerd op een rechtsvorm). Ook privéscholen vallen dus onder het stelsel van huisonderwijs. De wettelijke, decretale en reglementaire bepalingen maken immers geen onderscheid tussen individueel of collectief huisonderwijs. **Dit rapport gaat echter alleen over individueel huisonderwijs en omvat alleen de cijfers van leerlingen voor wie een verklaring van huisonderwijs werd ingediend.**

2 Art. 24, §1, eerste lid van de Belgische grondwet.

1. Procedure

Ouders die voor huisonderwijs kiezen, moeten een verklaring van huisonderwijs invullen en die daarna bezorgen aan het Agentschap voor Onderwijsdiensten. De ingediende verklaringen van huisonderwijs vormen de start voor de procedures van huisonderwijs die het Agentschap voor Onderwijsdiensten volgt. AGODI registreert de verklaringen en stuurt een bevestigingsbrief – die ook geldt als een ontvangstmelding – terug.

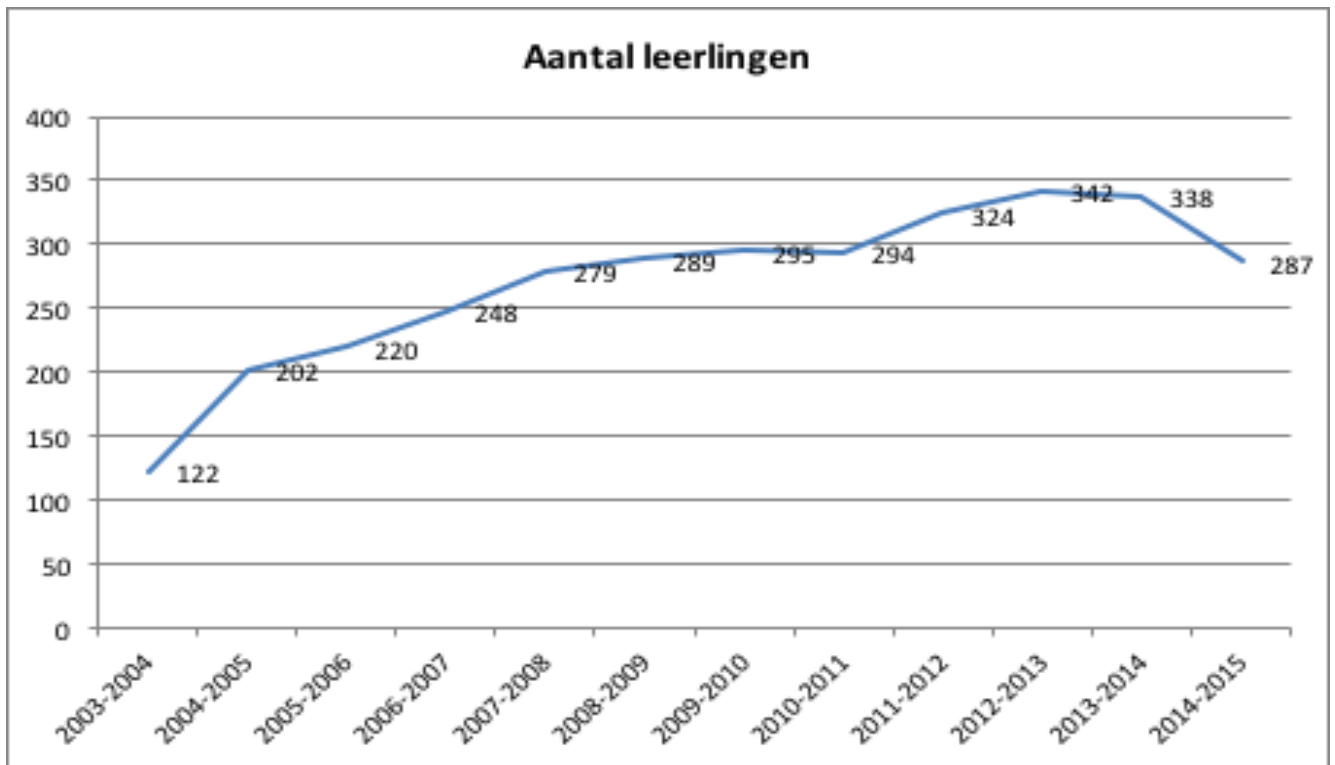
De leerlingen die huisonderwijs volgen, worden opgesplitst per niveau (basisonderwijs en secundair onderwijs). De indeling tussen ‘huisonderwijs basis’ en ‘huisonderwijs secundair’ gebeurt op basis van het geboortjaar van de leerling. De -12-jarigen worden op administratief vlak tot het basisonderwijs gerekend, zelfs als ze vakken op niveau secundair onderwijs volgen. Vanaf 12 jaar worden de jongeren tot het secundair onderwijs gerekend, ook al behaalden ze nog geen getuigschrift basisonderwijs.

Vanaf het schooljaar 2003-2004 bestaat er een wettelijke basis voor controle op het huisonderwijs. De onderwijsinspectie is bevoegd om de controles op het huisonderwijs te organiseren. Tijdens de controles gaat de inspectie na of het huisonderwijs voldoet aan de vastgelegde minimumvereisten³. Als bij twee opeenvolgende controles wordt vastgesteld dat het huisonderwijs niet voldoet, of als ouders weigeren mee te werken aan een controle, moet de leerling opnieuw ingeschreven worden in een school. Laten de ouders dat na, dan wordt het dossier doorgestuurd naar het bevoegde parket.

³ Het onderwijs moet gericht zijn op de ontplooiing van de volledige persoonlijkheid en talenten van je kind en op de voorbereiding van je kind op een actief leven als volwassene.
Het onderwijs moet respect bijbrengen voor de grondrechten van de mens en voor de culturele waarden van je kind en van anderen (<http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/hoe-organiseer-ik-huisonderwijs#inhoudelijke-eisen>).

2. Basisonderwijs

2.1 Aantal leerlingen

Tijdens het schooljaar 2013-2014 werd voor 338 kinderen een verklaring van huisonderwijs ingediend. Zes van deze kinderen waren jonger dan zes jaar en dus nog niet leerplichtig. Het aantal leerplichtigen in huisonderwijs kende een lichte daling in 2013-2014 tegenover schooljaar 2012-2013.

Tijdens het schooljaar 2014-2015 werd voor 287 kinderen een verklaring van huisonderwijs ingediend. Zes van deze kinderen waren jonger dan zes jaar en dus nog niet leerplichtig. Dat is een daling van 15,1% verklaringen (leerplichtigen + kleuters) tegenover schooljaar 2013-2014.

Deze groep kinderen blijft maar een klein deel uitmaken van alle kinderen basisonderwijs. Het aantal leerplichtige leerlingen in het huisonderwijs vertegenwoordigde in schooljaar 2013-2014 0,08% van het totale aantal leerplichtigen (niveau basisonderwijs) dat in het rijksregister is opgenomen. Voor schooljaar 2014-2015 gaat het om 0,07% van het totale aantal leerplichtige kinderen (niveau basisonderwijs) in Vlaanderen.

In het vervolg van dit rapport rapporteren we alleen over de leerplichtigen, tenzij het anders expliciet wordt aangegeven.

2.2 Leerlingenkenmerken

2.2.1 Leeftijd en geslacht

Tijdens het schooljaar 2013-2014 waren er ongeveer evenveel meisjes (51%) als jongens (49%) die huisonderwijs volgden (zie tabel 1). Ook in schooljaar 2014-2015 was dat het geval.

2013-2014					2014-2015				
Jongens	%	Meisjes	%	Totaal	Jongens	%	Meisjes	%	Totaal
163	49,1%	169	50,9%	332	138	49,1%	143	50,9%	281

Tabel 1: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar geslacht (basisonderwijs). (Bron: AGODI)

Om de leerlingen naar leeftijd in te delen, houden we rekening met de kalenderjaren waarin de leerlingen geboren zijn en niet met schooljaren. Dat betekent dat leerlingen die in 2007 geboren zijn tijdens het schooljaar 2013-2014 tot de groep '6-jarigen' behoren, leerlingen die in 2006 geboren zijn behoren tot de '7-jarigen' enz.

Voor schooljaar 2014-2015 behoren de leerlingen die in 2008 geboren zijn tot de '6-jarigen', leerlingen uit geboortjaar 2007 tot de '7-jarigen' enz.

Leeftijd	2013-2014		2014-2015	
	Aantal	%	Aantal	%
6 jaar	60	18,1%	43	15,3%
7 jaar	51	15,4%	53	18,9%
8 jaar	64	19,3%	59	21,0%
9 jaar	46	13,8%	43	15,3%
10 jaar	58	17,4%	37	13,2%
11 jaar	53	16,0%	46	16,4%
Totaal	332	100%	281	100%

Tabel 2: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar leeftijd (basisonderwijs) (Bron: AGODI)

Zowel in het schooljaar 2013-2014 als in het schooljaar 2014-2015 zijn de 8-jarigen binnen de groep van leerplichtige leerlingen die huisonderwijs volgen het sterkst vertegenwoordigd (zie tabel 2). In het schooljaar 2013-2014 zijn de 9-jarigen (13,8%) het zwakst vertegenwoordigd, in het schooljaar 2014-2015 zijn dat de 10-jarigen (13,2%). Er zijn geen grote verschillen in aantallen op basis van leeftijd (met respectievelijk 18 en 22 leerlingen verschil tussen de leeftijdscategorie met het meeste en het minste aantal leerlingen voor schooljaar 2013-2014 en schooljaar 2014-2015).

2.2.2 Woonplaats

Basisonderwijs	2013-2014	2014-2015
Antwerpen	27	30
Mechelen	4	9
Turnhout	0	0
Leuven	13	9
Brugge	3	5
Kortrijk	4	3
Oostende	3	4
Roeselare	3	0
Aalst	2	5
Gent	7	6
Sint-Niklaas	6	2
Genk	5	1
Hasselt	7	4
B.H.G.	5	10
Totaal	89	88

Tabel 3: Aantal leerlingen in huisonderwijs ingedeeld per Vlaamse centrumstad en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (basisonderwijs) (Bron: AGODI)

Opmerking: De gegevens over woonplaats zijn gebaseerd op de ingediende verklaringen van huisonderwijs

Uit tabel 3 leiden we af dat Antwerpen de stad is met, in absolute cijfers, het hoogste aantal leerlingen in huisonderwijs. Dat geldt zowel voor schooljaar 2013-2014 als voor schooljaar 2014-2015. Opvallend is het kleine aantal leerlingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dat huisonderwijs volgt. Een verklaring daarvoor kan worden gezocht in het feit dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest weinig Nederlandstalige leerlingen telt. Ouders die in Brussel wonen, hebben namelijk de keuze een verklaring van huisonderwijs in te dienen bij de Vlaamse of de Franse Gemeenschap.

2.3 Schoolloopbaan

2.3.1. Duur van het huisonderwijs

In schooljaar 2013-2014 volgden 182 van de 338 leerlingen⁴ (54%) voor het eerst huisonderwijs. In schooljaar 2014-2015 waren dat 147 van de 287 leerlingen (51%). De cijfers liggen iets hoger dan de voorbije schooljaren, toen het om bijna de helft van de leerlingen ging. Dat doet vermoeden dat het huisonderwijs vaak een tijdelijke oplossing is.

⁴ Omdat we voor deze cijfers verwijzen naar het vorige schooljaar, zijn hier alle leerlingen met een verklaring van huisonderwijs opgenomen. Dus ook de kleuters waarvoor de ouders in feite nog geen verklaring moesten indienen.

2.3.2 Laatste schoolinschrijving

Onderwijssoort en -niveau vorig schooljaar	Basisonderwijs			
	2013-2014		2014-2015	
Geen inschrijving teruggevonden	60	33%	55	37%
Gewoon kleuteronderwijs	24	13%	20	14%
Buitengewoon kleuteronderwijs	3	2%	0	0%
Gewoon lager onderwijs	87	48%	66	45%
Buitengewoon lager onderwijs	8	4%	6	4%
Totaal aantal leerlingen dat het voorgaande schooljaar geen huisonderwijs volgde	182	100%	147	100%

Tabel 4: Nieuwe leerlingen in huisonderwijs in schooljaren 2013-2014 en 2014-2015 naar onderwijssoort en –niveau van voorgaand schooljaar (Bron: AGODI)

Voor de leerlingen die voor het eerst huisonderwijs volgden, werd onderzocht of ze het voorgaande schooljaar ingeschreven waren in een school gesubsidieerd of gefinancierd door de Vlaamse Gemeenschap. Van de 182 leerlingen in schooljaar 2013-2014 die huisonderwijs volgden (op het niveau van basisonderwijs) werden in het schooljaar dat eraan voorafging 24 leerlingen (13%) teruggevonden in het gewoon kleuteronderwijs, 87 leerlingen (48%) in het gewoon lager onderwijs, 8 leerlingen (4%) in het buitengewoon lager onderwijs en 3 leerlingen (2%) in het buitengewoon kleuteronderwijs. Voor 60 leerlingen (33%) vonden we geen inschrijving. Dat kan mogelijk verklaard worden door leerlingen die eerder naar een privéschool gingen of toen in het buitenland verbleven.

Voor schooljaar 2014-2015 zijn de cijfers gelijkaardig. Er werden 20 van de 147 leerlingen (14%) teruggevonden in het gewoon kleuteronderwijs, 66 leerlingen (45%) in het gewoon lager onderwijs en 6 leerlingen (4%) in het buitengewoon lager onderwijs. Ten slotte vonden we voor 55 leerlingen (37%) geen inschrijving terug.

2.3.3 11-jarigen en het vervolg van hun schoolloopbaan

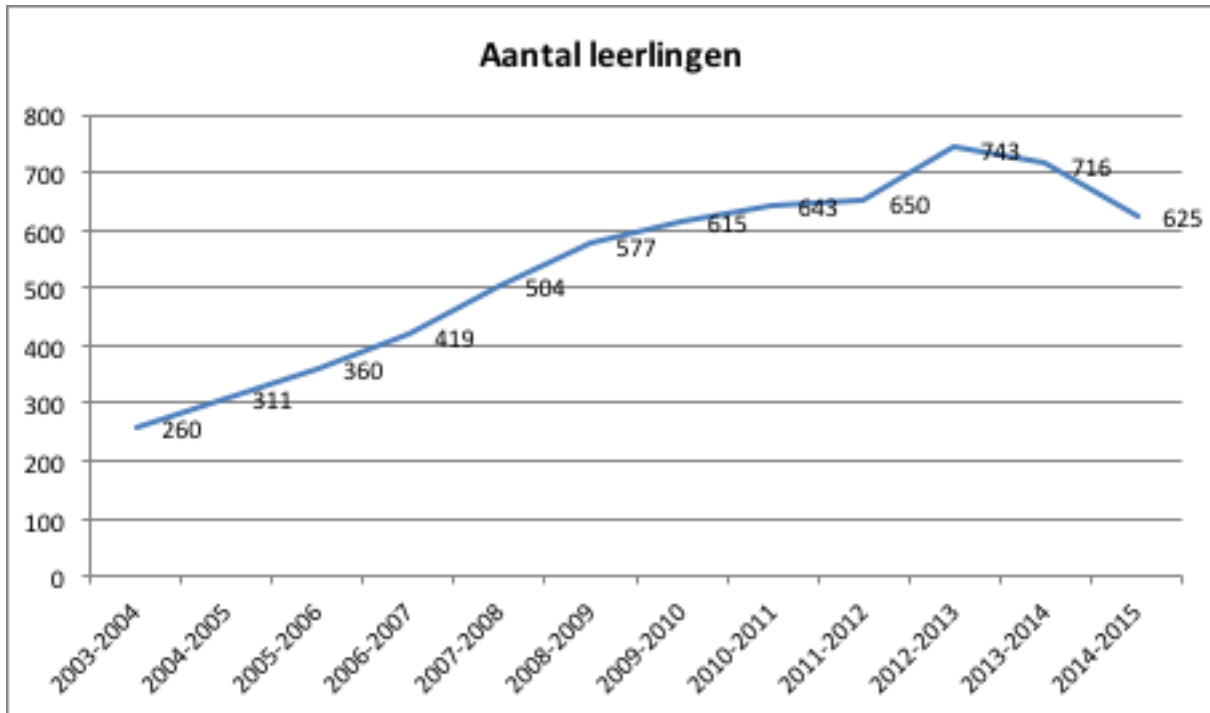
Huisonderwijs in 2013-2014	Onderwijsniveau in 2014-2015						Totaal
	Niet teruggevonden	Gewoon lager	Buitengewoon lager	Gewoon voltijds secundair	Buitengewoon secundair	Individueel huisonderwijs	
11-jarigen	10	6	1	11	1	24	53

Tabel 5: 11-jarigen in huisonderwijs in schooljaar 2013-2014 en het gevolgd onderwijsniveau in schooljaar 2014-2015 (Bron: AGODI)

Voor de 11-jarigen (geboortjaar 2002) die huisonderwijs volgden in 2013-2014, gingen we na of zij in 2014-2015 verder huisonderwijs bleven volgen of de overstap maakten naar een (secundaire) school. Van de 53 leerlingen geboren in 2002 bleven 24 leerlingen (45%) het schooljaar erna in het huisonderwijs, 11 leerlingen (20,7%) maakten de overstap naar het voltijds secundair onderwijs, 6 leerlingen (11%) naar een lagere school, en telkens één leerling ging naar het buitengewoon lager en buitengewoon secundair onderwijs. Van 10 leerlingen hebben we geen informatie over het onderwijs dat zij volgden in 2014-2015, omdat ze verhuisd zijn naar het buitenland of naar Wallonië.

3. Secundair onderwijs

3.1 Aantal leerlingen

Tijdens het schooljaar 2013-2014 werd voor 716 leerlingen een verklaring van huisonderwijs ingediend. Dat betekende voor het eerst na tien jaar een daling in het aantal leerlingen dat huisonderwijs volgt op het niveau van secundair onderwijs. De daling zette zich sterker door in schooljaar 2014-2015, toen er voor 625 leerlingen een verklaring van huisonderwijs werd ingediend. Dat is een daling van 12,7% t.o.v. schooljaar 2013-2014 en 15,9% t.o.v. schooljaar 2012-2013. Het is onduidelijk wat de precieze redenen zijn voor deze daling.

De groep jongeren die huisonderwijs volgt, blijft maar een klein deel uitmaken van de leerplichtige jongeren. Het aantal leerlingen in het secundair huisonderwijs vertegenwoordigt in schooljaar 2013-2014 0,17% van het totale aantal jongeren dat in het rijksregister is opgenomen met een leerplichtige leeftijd. Voor schooljaar 2014-2015 gaat het om 0,15% van het totale aantal leerplichtige jongeren in Vlaanderen.

3.2 Leerlingenkenmerken

3.2.1 Leeftijd en geslacht

Het verschil tussen jongens en meisjes in het huisonderwijs op secundair niveau is te verwaarlozen. In schooljaar 2013-2014 waren de jongens licht in de meerderheid (51%); in schooljaar 2014-2015 waren er iets meer meisjes ingeschreven (51%).

2013-2014					2014-2015				
Jongens	%	Meisjes	%	Totaal	Jongens	%	Meisjes	%	Totaal
366	51,1%	350	48,9%	716	307	49,1%	318	50,9%	625

Tabel 6: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar geslacht (secundair onderwijs) (bron: AGODI)

We delen de leerlingen in naar leeftijd op basis van kalenderjaren. Dat betekent dat leerlingen die in 2001 geboren zijn tijdens het schooljaar 2013-2014 tot de groep '12-jarigen' behoren, leerlingen die in 2000 geboren zijn, behoren tot de '13-jarigen' enz. Hetzelfde geldt voor schooljaar 2014-2015: daar bestaan de '12-jarigen' uit leerlingen die geboren zijn in 2002 enz. Er is een verband tussen de leeftijd en het aantal jongeren dat ingeschreven is in huisonderwijs. Met een uitzondering in schooljaar 2013-2014, waar iets meer 13-jarigen dan 14-jarigen werden ingeschreven, kunnen we stellen dat huisonderwijs vaker gekozen wordt naarmate de leeftijd toeneemt. De 16- en 17-jarigen vertegenwoordigen in schooljaar 2013-2014 en in schooljaar 2014-2015 telkens bijna 60% van alle jongeren in het huisonderwijs.

Tabel 7: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar leeftijd (secundair onderwijs) (bron: AGODI)

Leeftijd	2013-2014		2014-2015	
	Aantal	%	Aantal	%
12 jaar	52	7,3%	45	7,2%
13 jaar	69	9,6%	52	8,3%
14 jaar	64	8,9%	68	10,9%
15 jaar	109	15,2%	90	14,4%
16 jaar	171	23,9%	143	22,9%
17 jaar	251	35,1%	227	36,3%
Totaal	716	100%	625	100%

3.2.2 Woonplaats

Secundair onderwijs	2013-2014	2014-2015
Antwerpen	87	64
Mechelen	23	19
Turnhout	4	4
Leuven	13	17
Brugge	13	9
Kortrijk	14	9
Oostende	4	3
Roeselare	8	4
Aalst	6	3
Gent	31	25
Sint-Niklaas	8	10
Genk	9	8
Hasselt	7	9
B.H.G.	21	12
Totaal	248	196

Tabel 8: Aantal leerlingen in huisonderwijs ingedeeld per Vlaamse centrumstad en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (secundair onderwijs) (bron: AGODI)

Opmerking: De cijfers zijn gebaseerd op de ingediende verklaringen van huisonderwijs

Huisonderwijs komt voor in heel Vlaanderen, maar de grootste leerlingenconcentratie vinden we terug in de steden Antwerpen en Gent. Dat geldt zowel voor schooljaar 2013-2014 als voor schooljaar 2014-2015. Zo is Antwerpen ieder schooljaar goed voor circa 35% van deze groep leerlingen. Opvallend is, net zoals bij het basisonderwijs, het kleine aantal in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dat kan – net zoals bij de resultaten in het basisonderwijs – mogelijk verklaard worden door het relatief kleine aantal Nederlandstalige leerlingen in Brussel. Ouders die in Brussel wonen, hebben namelijk de keuze een verklaring van huisonderwijs in te dienen bij de Vlaamse of de Franse Gemeenschap.

3.3 Schoolloopbaan

3.3.1 Duur van het huisonderwijs

In het schooljaar 2013-2014 volgden 363 van de 716 leerlingen (50,7%) het schooljaar daarvoor geen huisonderwijs. In het schooljaar 2014-2015 volgden 336 van de 625 leerlingen (53,8%) het schooljaar daarvoor geen huisonderwijs. Dat kan erop wijzen dat ook in het secundair onderwijs het huisonderwijs vaak als een tijdelijke oplossing wordt beschouwd.

3.3.2 Laatste schoolinschrijving

Van alle leerlingen die in 2013-2014 voor het eerst huisonderwijs volgden, gingen we na of die leerlingen ingeschreven waren in een school op 1 februari van het schooljaar 2012-2013. Voor 73 van de 363 leerlingen (20%) vonden we geen inschrijving. Dat kan mogelijk verklaard worden door leerlingen die eerder naar een privéschool gingen, een erkende vorming volgden of toen in het buitenland verbleven.

Schooljaar		Secundair onderwijs	
2013-2014	Geen inschrijving vorig schooljaar	73	20%
	Gewoon lager onderwijs	21	6%
	Buitengewoon lager onderwijs	2	1%
	1e leerjaar A	14	4%
	1e leerjaar B	3	1%
	2e leerjaar 1e graad	23	6%
	Beroepsvoorbereidend jaar	9	2%
	ASO	93	26%
	BSO	46	13%
	KSO	14	4%
	TSO	44	12%
	Deeltijds beroepsonderwijs	12	3%
	Buitengewoon secundair onderwijs	9	2%
		363	100%

Tabel 9: Nieuwe leerlingen in huisonderwijs in schooljaar 2013-2014 naar onderwijssoort en –niveau van voorgaand schooljaar

Noot: Er werd gezocht in de leerlingentelling van 1 februari in het voorgaande schooljaar (bron: AGODI)

De meeste leerlingen die voor huisonderwijs kozen, kwamen uit het gewoon voltijds secundair onderwijs. Hieronder wordt de verdeling weergegeven over de vier verschillende onderwijsvormen heen voor leerlingen uit de 2e en 3e graad.

	Laatste inschrijving leerlingen huisonderwijs	Erkend onderwijs
ASO	47,2%	46,8%
BSO	23,4%	20,2%
KSO	7,1%	2,1%
TSO	22,3%	30,9%
Totaal	100%	100%

Tabel 10: Verdeling van de leerlingen in het gewoon voltijds secundair onderwijs over de onderwijsvormen (bron: AGODI)

Als we rekening houden met de kleine absolute aantallen in het huisonderwijs, kunnen we besluiten dat de verdeling over de onderwijsvormen behoorlijk goed overeenkomen met het erkend onderwijs. Er zijn dus geen grote verschillen in de verdeling over de onderwijsvormen van leerlingen huisonderwijs op het moment van hun laatste inschrijving en de verdeling over de onderwijsvormen van de totale schoolbevolking in het gewoon voltijds secundair onderwijs.

3.3.3 Problematische afwezigheden

Van de 716 leerlingen die huisonderwijs volgden in 2013-2014 vonden we 290 leerlingen terug in de inschrijvings- en leerlingendatabank secundair en basisonderwijs. Van hen werd nagekeken of zij een spijbelproblematiek kenden in hun schoolloopbaan. We gingen na of er voor hen een melding van problematische afwezigheden werd gedaan in het laatste jaar dat ze naar school gingen. AGODI vraagt scholen mee te delen wanneer een leerling meer dan 30 halve schooldagen problematisch afwezig is in het voltijds secundair onderwijs.

Van de 290 leerlingen waren er 56 (van wie 3 in het basisonderwijs), die in hun laatste jaar dat ze school liepen een spijbelproblematiek kenden. Hun aandeel van 19% ligt beduidend hoger dan het percentage problematische spijbelaars in de totale schoolbevolking, dat maar 1,7% bedraagt.

4. Conclusie

In het basisonderwijs waren er in 2013-2014 332 leerplichtige leerlingen geregistreerd in het huisonderwijs. Hun aantal zakte in 2014-2015 naar 281 leerplichtige leerlingen. In het secundair noteerden we 716 inschrijvingen in 2013-2014. Hun aantal zakte naar 625 in 2014-2015. Deze groep leerlingen maakt maar een heel klein deel uit van het totale aantal leerplichtige leerlingen.

Als we naar de leeftijd kijken van leerlingen die huisonderwijs volgen, merken we op dat huisonderwijs vaker voorkomt bij oudere leerlingen. De 16- en 17-jarigen vormen de grootste groep. In het basisonderwijs zijn er geen grote verschillen merkbaar als we de aantallen per leeftijd vergelijken.

Huisonderwijs komt voor in heel Vlaanderen, maar de grootste groepen leerlingen situeren zich respectievelijk voor het secundair onderwijs in de steden Antwerpen en Gent en voor het basisonderwijs in de steden Antwerpen, Mechelen en Leuven.

In schooljaar 2013-2014 volgde 54% van de leerlingen niveau basisonderwijs voor de eerste keer huisonderwijs; in schooljaar 2014-2015 was dat 51%. In het secundair onderwijs noteren we dat 51% van de leerlingen voor de eerste keer huisonderwijs volgde; voor schooljaar 2014-2015 steeg dat aantal naar 54%.

Als we de schoolloopbaan van de leerlingen in het basisonderwijs van naderbij bekijken, stellen we vast dat de meeste leerlingen uit het gewoon basisonderwijs komen. Bij de 11-jarigen werd nagegaan of zij bij de overgang naar het niveau secundair onderwijs verder huisonderwijs volgen. We stelden vast dat 45% van de 11-jarigen die huisonderwijs volgden in 2013-2014 verder huisonderwijs volgden het volgende schooljaar. 21% van de 11-jarigen werd ingeschreven in het gewoon voltijds secundair onderwijs en 11% werd ingeschreven in het gewoon lager onderwijs.

De meerderheid van de leerlingen stroomt in vanuit het gewoon voltijds secundair onderwijs, waarbij ASO de kroon spant. De problematische afwezigheden van leerlingen in het laatste jaar dat ze schoolliepen, zijn duidelijk hoger in vergelijking met de totale schoolbevolking. Ten slotte zat ongeveer de helft van de leerlingen het voorgaande schooljaar niet in het huisonderwijs, waardoor het vermoeden ontstaat dat sommigen het huisonderwijs als een tijdelijke oplossing beschouwen.

Glossarium

Andere instellingen: Instellingen die niet behoren tot de gefinancierde of gesubsidieerde scholen. Daaronder vallen onder meer de erkende scholen, de Europese scholen, de internationale scholen, de private scholen, de Syntra, de centra voor deeltijdse vorming en de instellingen en voorzieningen bijzondere jeugdzorg.

A-stroom: Leerlingen van de eerste graad die in het eerste leerjaar A en het 2e leerjaar van de 1e graad zitten.

B-stroom: Leerlingen van de eerste graad die in het eerste leerjaar B en het beroepsvoorbereidend leerjaar zitten.

Collectief huisonderwijs: Huisonderwijs in een organisatie of instelling die al dan niet gebaseerd is op een zekere rechtsvorm.

Individueel huisonderwijs: Huisonderwijs dat individueel gegeven wordt.

Leerplichtcontrole: Controle uitgevoerd door het Agentschap voor Onderwijsdiensten, waarbij wordt bekeken of alle leerplichtige kinderen, die in het Vlaamse Gewest wonen, ook daadwerkelijk aan de leerplicht voldoen. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt de leerplicht gecontroleerd door een gemeenschappelijke cel, bestaande uit ambtenaren van de Vlaamse en Franse Gemeenschap.

Onderwijsniveau: Indeling van het leerplichtonderwijs in kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs.

Onderwijsvormen (opdeling in de 2e, 3e en 4e graad secundair onderwijs): Het algemeen secundair onderwijs (ASO), het beroepssecundair onderwijs (BSO), het kunstsecundair onderwijs (KSO) en het technisch secundair onderwijs (TSO).

Onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs: Dit onderwijs heeft tot doel Nederlandsonkundige leerlingen, die onlangs in België zijn aangekomen, op te vangen, hen zo snel mogelijk Nederlands te leren en hen te integreren in de onderwijsvorm en studierichting die het nauwst aansluit bij de individuele capaciteiten van deze anderstalige nieuwkomer. Het onthaalonderwijs bevat daarom eerst een onthaaljaar, waarbij de leerling gedurende een schooljaar intensief Nederlands (minimum 28u/week) krijgt. Na het onthaaljaar worden deze leerlingen verder ondersteund, begeleid en opgevolgd.

Problematische afwezigheid: Een afwezigheid waarvoor ofwel geen, ofwel laattijdig een geldige verantwoording (medisch attest, briefje ouders ...) werd ingediend. Dat wordt in het aanwezigheidsregister geregistreerd met een code B. Als een leerling 30 halve dagen B-code verzameld heeft, meldt de school dat aan AGODI.

Schoolse vertraging: Het niet meer op leeftijd zitten van een leerling in het betrokken leerjaar. Uitgedrukt in aantal jaren is dat de vertraging die een leerling oploopt ten opzichte van de groep leerlingen van hetzelfde geboortjaar. Wie ouder is dan de 'normale' leeftijd om in een bepaald leerjaar te zitten, heeft schoolse vertraging.

Trekkende bevolking: De binnenschippers, de kermis- en circusexploitanten en -artiesten en de woonwaggenbewoners bedoeld in artikel 2, 3°, van het decreet van 28 april 1998 inzake het Vlaamse beleid ten aanzien van etnisch-culturele minderheden.

Voltijds secundair onderwijs: Het onderwijs dat aan regelmatige leerlingen wordt verstrekt gedurende veertig weken per jaar naar rata van ten minste 28 wekelijkse lessen en rekening houdend met het maximumaantal wekelijkse lessen vastgesteld in artikel 2 van het koninklijk besluit nr. 2 van 21 augustus 1978 tot vaststelling van het maximumaantal lestijden per week in het voltijds secundair onderwijs. In afwijking van het hiervoor gestelde, wordt voor de opties psychiatrische verpleegkunde en ziekenhuisverpleegkunde van de vierde graad, het voltijds secundair onderwijs verstrekt gedurende veertig weken per jaar naar rata van ten minste 36 wekelijkse lessen en rekening houdend met het maximum vastgesteld in hetzelfde koninklijk besluit.

Verstedelijkingsgraad: Voor de indeling van de gemeenten van het Vlaams Gewest volgens de graad van verstedelijking baseren we ons op de VRIND-classificatie van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Dat is een classificatie op basis van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, met opsplitsing van het buitengebied op basis van het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie waarbij het ruraal overgangsgebied en het ruraal gebied als platteland wordt geclassificeerd. De resterende gemeenten uit het buitengebied worden als overgangsgebied geclassificeerd. Zo krijgen we de volgende indeling:

Grootsteden: Antwerpen, Gent

Regionale centrumsteden: Aalst, Brugge, Genk, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas, Turnhout

Afkortingenlijst

AGODI:	Agentschap voor Onderwijsdiensten
ASO:	Algemeen secundair onderwijs
BaO:	Basisonderwijs
BSO:	Beroepssecundair onderwijs
BuSO:	Buitengewoon secundair onderwijs
CLB:	Centrum voor leerlingenbegeleiding
DBSO:	Deeltijds beroepssecundair onderwijs
KSO:	Kunstsecundair onderwijs
PA:	Problematische afwezigheid
SO:	Secundair onderwijs
TSO:	Technisch secundair onderwijs

Overzicht van tabellen

Tabel 1: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar geslacht (basisonderwijs). (Bron: AGODI)

Tabel 2: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar leeftijd (basisonderwijs) (Bron: AGODI)

Tabel 3: Aantal leerlingen in huisonderwijs ingedeeld per Vlaamse centrumstad en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (basisonderwijs) (Bron: AGODI)

Tabel 4: Nieuwe leerlingen in huisonderwijs in schooljaren 2013-2014 en 2014-2015 naar onderwijssoort en –niveau van voorgaand schooljaar (Bron: AGODI)

Tabel 5: 11-jarigen in huisonderwijs in schooljaar 2013-2014 en het gevolgd onderwijsniveau in schooljaar 2014-2015 (Bron: AGODI)

Tabel 6: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar geslacht (secundair onderwijs) (bron: AGODI)

Tabel 7: Aantal leerlingen in huisonderwijs naar leeftijd (secundair onderwijs) (bron: AGODI)

Tabel 8: Aantal leerlingen in huisonderwijs ingedeeld per Vlaamse centrumstad en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (secundair onderwijs) (bron: AGODI)

Tabel 9: Nieuwe leerlingen in huisonderwijs in schooljaar 2013-2014 naar onderwijssoort en –niveau van voorgaand schooljaar

Tabel 10: Verdeling van de leerlingen in het gewoon voltijds secundair onderwijs over de onderwijsvormen (bron: AGODI)

Overzicht van figuren

Figuur 1: Evolutie van het aantal leerlingen in het huisonderwijs in het basisonderwijs

Figuur 2: Evolutie van het aantal leerlingen in huisonderwijs in het secundair onderwijs (Bron: AGODI)

Bronnen

Bibliografie

- Ministerie van Onderwijs en Vorming, AGODI (2014). *Huisonderwijs. Evaluatie 2010-2011 en 2011-2012*. Ministerie van Onderwijs en Vorming, Brussel: auteur.
- Ministerie van Onderwijs en Vorming, Onderwijsinspectie (2013). *Onderwijsspiegel 2013*, Brussel: auteur.
- Ministerie van Onderwijs en Vorming, AGODI (2013). *Wie is er niet als de schoolbel rinkelt? Evaluatie 2011-2012*. Brussel: auteur.
- Ministerie van Onderwijs en Vorming, AKOV (2013). *Examencommissie secundair onderwijs, Jaarverslag 2012*. Brussel: auteur.

Regelgeving

- Wet betreffende de leerplicht van 29 juni 1983.
- Decreet basisonderwijs van 25 februari 1997.
- Onderwijsdecreet XIV van 14 februari 2003.
- Onderwijsdecreet XXIII van 19 juli 2013.
- Onderwijsdecreet XXIV van 23 april 2014.
- Besluit van de Vlaamse Regering van 9 mei 2003 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 1997 betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het secundair onderwijs en van het besluit van de Vlaamse regering van 12 november 1997 betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het basisonderwijs.
- Decreet betreffende gelijke onderwijskansen-I van 28 juni 2002.
- Besluit van de Vlaamse regering betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het secundair onderwijs van 16 september 1997.
- Besluit van de Vlaamse regering houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs van 17 december 2010.

Ministeriële omzendbrieven

- SO 68 over de leerplicht, 01/03/2000.
- SO 70 over aanwezigheid van leerlingen: aanwezigheidsregister, stamboekregister, individuele steekkaart en registratiefiche van de leerling. Maatregelen vanaf het schooljaar 2000-2001 voor het gewoon voltijds secundair onderwijs en het deeltijds beroepssecundair onderwijs, 03/07/2000.
- SO/2002/05buso over afwezigheden en in- en uitschrijvingen in het buitengewoon secundair onderwijs, 15/8/2002.
- SO/2005/04 over afwezigheden en in- en uitschrijvingen in het voltijds gewoon secundair onderwijs en het deeltijds secundair onderwijs, 08/07/2005.
- BaO/97/12 over schoolveranderen, 17/06/1997.
- BaO/2002/11 over de afwezigheden van leerlingen in het basisonderwijs, 16/08/2002.

Databanken

- Databank huisonderwijs, AGODI.
- Databank in- en uitschrijvingen, AGODI.
- Databank problematische afwezigheden secundair onderwijs, AGODI.
- Databank problematische afwezigheden basisonderwijs, AGODI.
- Inschrijvings- en leerlingendatabank en databank lerende mens. Ministerie van Onderwijs en Vorming, Brussel.

